

УДК 342.9

Моршинін Є.В., аспірант кафедри цивільного, господарського та екологічного права

Науковий керівник: д.ю.н., доцент Блінова Г.О.

(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)

ОХОРОНА ТА ЗАХИСТ ВИБОРЧИХ ПРАВ: СПІВВІДНОШЕННЯ КАТЕГОРІЙ

Здійснення виборчих прав вимагає впровадження системи законодавчих гарантій [1, с. 98]. В юридичній науковій публіцистиці спостерігається неоднозначність підходів до визначення сутності та співвідношення понять «охорона виборчого права» та «захист виборчого права».

Лексичне тлумачення категорії «охорона» перебуває у синонімічному категоріальному ряді із такими поняттями, як «оборона» та «захист» [2, с. 196], що в теорії та практиці правозастосування призводить до їх ототожнення, що зокрема, спостерігається у наукових працях Л.Д. Воеводіна [3, с. 61], Т.М. Заворотченка [4, с. 78-80; 5, с. 68] та ін. Водночас варто підкреслити, що означений підхід не є єдиним, і широкого розповсюдження набув підхід, прихильники якого обґрунтовують доцільність відмежування таких категорій, як «охорона» та «захист». Сутність такого підходу полягає у визначенні ефективності реалізації будь-якого права, в тому числі і виборчого, безпосередньо пов'язується із ефективністю превентивних заходів, спрямованих на усунення ситуацій вчинення правопорушень, що охоплюється категорією «охорона», тоді як застосування поняття «захист» має пов'язуватися із створенням системи процедур та форм, спрямованих на відновлення порушеного права [6]. Захист права пов'язується не лише із застосуванням заходів, спрямованих на усунення та подолання негативних наслідків правопорушень, а і недопущення умов до зловживання правом [7, с. 54]. В такому розумінні категорія «охорона» у часовому вимірі передує реалізації права, тоді як захист вже є негативним проявом низької ефективності механізму правового регулювання суспільних правовідносин [8, с. 44]. Функція захисту порушеного права безпосередньо складає зміст діяльності органів судової влади, визначає векторіальне спрямування їх розвитку та становлення.

Забезпечення судового захисту виборчих прав та врегулювання виборчих спорів в Україні покладається на адміністративну юстицію, функцію якої за певних обставин виконують не лише адміністративні суди, а і місцеві суди. Інтегральні процеси європеїзації системи публічного адміністрування в Україні в цілому, і зокрема, у сфері забезпечення ефективності виборчого процесу вимагають здійснення пошуку із оптимізації системи судового захисту виборчих прав особи.

Таким чином, під охороною виборчого права необхідно розуміти систему заходів, що забезпечують превенцію порушення вимог ефективності та правомірності виборчого процесу, тоді як захист виборчого права пов'язується із реалізацією функції судового контролю та спрямовується на вжиття заходів із відновлення порушеного права чи інтересу.

Перелік посилань:

1. Декларація принципів міжнародного спостереження за виборами, схвалена Виконавчою Радою Асоціації організаторів виборів країн Центральної та Східної Європи (АОВЦСЕ) 31 березня 2006 р. та рекомендована до підписання країнами-членами Асоціації. *Вісник Центральної виборчої комісії*. 2006. № 3(5). С. 98–102.

2. Ожегов С.И. Словарь русского языка. Москва: Русский язык, 1984. 797 с.
3. Воеводин Л.Д. Система конституционных прав и свобод советских граждан, юридические условия и средства их обеспечения и охраны. *Юридические гарантии конституционных прав и свобод в социалистическом обществе*. Москва: Изд-во МГУ, 1987. 343 с.
4. Заворотченко Т. М. Проблеми захисту виборчих прав громадян у контексті побудови громадянського суспільства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2016. Випуск 36. Т. 1. С. 55-58.
5. Заворотченко Т. М. Форми захисту виборчих прав громадян України : загальнотеоретичний огляд. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2015. №. 6. С. 67-73.
6. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. X. : Право, 2016. Т. 3: Загальна теорія права / редкол. : О. В. Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2017. 952 с.
7. Відповідальність за порушення законодавства про вибори. За ред. О. Л. Копиленко. Київ, Парламентське видавництво, 2006. 72 с.
8. Гіда Є.О. Права людини (охорона і захист). Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т. К.: Ін Юре, 2005. Т. 2. Права людини у контексті поліцейської діяльності. 759 с.